

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

28. Qualis esse debeat Lector sancti Augustini. Qua[n]tum ab Augustini
doctrina recentior Theologia distet, tum rebus ipsis tum docendi modo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

absurditatis non minimam præ se ferunt: sed ad occultos unde manant fontes revocata, veritate in ipsis supernè radiante, certissima & omni acceptione digna deprehendas. Verum quia res ista non est unius mensis aut anni, vel unius tumultuariæ lectionis operum ejus, quâ

quemadmodum canis ex Nilo bibit, auctorum scripta consuluntur; sed pertinacis laboris, totiusq; penè vitæ occupatio, hinc fit, ut paucis vacet aut lubeat molestias istas tædiâq; devorare, ut veram profundissimi Doctoris intelligentiam consequantur.

CAPVT XXVIII.

Qualis esse debeat Lector sancti Augustini. Quantum ab Augustini doctrina recentior Theologia distet, tum rebus ipsis, tum docendi modo.

NA M & illud inter cætera post aliquam non perfunctoriam istius Doctoris experientiam, verissimum esse judico, neminem nisi miraculo omnipotentis Dei, genuinum sensum ejus assecutum, qui semel cum percurrendo, satis trivisse se arbitrabitur; multòque minus, qui quemadmodum à quibusdam hoc tempore fieri solet, laciniis hinc inde citatas abreptasq; in fonte consulat, aut sententias in eo quærat, quibus concepta sua, pronuntiataque muniantur: maxime verò ab omni spe profectus remotos esse, qui animo Philosophiæ Aristotelicæ, vel Scholasticæ recentioris opinionibus præoccupato, pelagus istud ingressi fuerint. Quod enim olim Augustino cum veterenosis opinionibus luctanti accidit, & ipsis quoque usu venit; ut cum aliquid veritatis, quam ponderatis omnibus Augustinus docuisse videatur, sub lucere cœperit, statim circumvolitans mentis aciem turba præconceptorum phantasmatum irruat in aspectum eorum, & obnubilet eum: quasi diceret: quò itis immundì, quò itis? Hoc enim unum ex molestissimis mihi fuisse non diffiteor, qui recentiorum quorundam altercationibus & sententijs gravidis, secundum eas conabar de sensu ejus doctrinæque judicare. Habet enim sacratissimus iste Doctor nescio quid cù sacris litteris quas medullitus hausserat propriis, quòd cum discipuli humilitate, nec cum Censoris supercilio legi velit. Nā inde, & non alio ex capite profectus est, quòd nonnulli Scholastici, qui se multum sapere crediderunt, in tā animosas insulfasq; cœsuras Augustinianæ doctrinæ proruperunt: à cujus vero intellectu tam præcual absunt ut sanctum Scriptorem clausis aut extinctis oculis legisse videantur. Cum enim Theologiam suam recentem, quæ magnoperè ad humanæ rationis modulum, & Philosophiæ gentilis regulas concinnata est, tanquam normam judicandi de omnibus Augustini pronuntiatis adhibent, & omninò sequendam putant, penè ad singulos offendunt passus, & Augustini doctrinam, quòd quidam etiam palam conquesti referuntur, mille errorum occasionem sectatoribus ejus futuram omniantur. quòd quidem, si Theologia recentior quam ipsi tradunt, incorruptæ censuræ norma est, verissimum puto. Tanto enim intervallo

ab Augustini Theologia discrepat, ut vel ipse Augustinus, quantum hallucinari in gravissimis rebus potest, multipliciter hallucinatus sit: vel si Augustinus divinarum rerum veritatem cum de alijs multis capitibus, tum præcipuè de gratia & prædestinatione contra Pelagianos juxta Catholicæ Ecclesiæ sensum docuit, recentiores isti profectò tantum ab ostio veræ Theologiæ, fide salvâ aberraverint, ut neque fidem Christianam, quam animo ut Catholici tenent, neque spem, neque cupiditatem, neque charitatem, neque naturam, neque gratiam; eamque neque Angelorum, neque hominum, neque stantium, neque lapsorum, neque sufficientem, neque efficacem, neque operantem, neque cooperantem, neque prævenientem, neque subsequenter, neque excitantem, neque adjuvantem, neque vitium, neque virtutem, neque opus bonum, neque peccatum, neque originale, neque actuale, neque meritum, neque mercedem ejus, neque præmium, neque supplicium creaturæ rationalis; neque beatitudinem, neque miseriam ejus, neque liberum, neque servum arbitrium, neque prædestinationem, neque effectum ejus, neque timorem, neque amorem Dei, neque justitiam, neque misericordiam ejus, denique neque vetus, neque novum Testamentum intelligere videantur: sed Babylonicam quandam confusionem, Cimmerialique quasi tenebras in Theologiæ moralis faciem, nimium ratiocinationibus indulgendo intulisse. Hyperbolicè vel temerè me ista fundere citra dubium lector quisque modestior arbitrabitur, sed singula suis locis, multòque fortassis plura quàm dixi, juxta sancti Augustini principia, Deo juvante, patefient. In quibus penetrandis, quamvis fortè multorum annorum assiduo labore, & iteratâ decies, imò vicies ac tricies lectione librorum ejus, multisque precibus ad Deum fufis, non multum profecerim; hoc saltem unum assecutus sum, ut non obscure mihi cernere videar, quàm procul hujusmodi recentiores in multis mysterijs percipiendis ab Augustini mente deviaerint. Cujus quidem aberrationis causa præcipua, & penè dixerim sola est, meo iudicio, ea quam dixi, nimia Philosophia, cujus amore quasi ebrijs, neglectis Augustini moni-

mentis, qui primus profunda de tenebris evocaverat, arcana illa mysteria iterum quasi sepulta deletaque, secundum humanæ rationis regulas, eruere, penetrare, formare, & judicare voluerunt. Hinc ille ardor de quolibet disputandi, quidlibet eorum in dubium revocandi, quæ jam semel definita esse nesciebant. Hinc eorum Theologia innumerabilium opinionum farragine referta est, per quas poenè omnia quantumcumque contraria, facta sunt probabilia, quæ secundum eorum pronuntia cuilibet tueri licet; Ita vix quicquam certi, præter fidem formandarum novarum sententiarum promptitudo reliquum fecit. Præcipitij enim poena suspensium; hoc est, temeritatis comes hæsitantia, & incertitudo. Nihil enim naturalius & vicinius, quàm ut homines ex Peripateticis fiant Academici: quorum illi sublucente ratiunculâ sententiam extemplo præcipitant: hi temeritatis ducti poenitentia, semper hæsitant, & nunc hoc nunc illud animo fluctuante displicet, placet, improbant, probant. Vnde fit ut quod eis hodie probabile est, cras falsum judicetur: quod heri verum, hodie improbabile & paradoxum. Instar Euripi reciprocantis æstus suos talium Theologia vadit & redit, volvitur & revolvitur, ex incertis continuo certa, & ex certis incerta fabricando, prout sectatorû audacia & multitudo suffragatur & refragatur. Non enim immobilibus fundamentis fidei plerq; sententiæ suffulta sunt; sed arenis humanarum suspitionum, quæ phantasmatum ludibrijs nunc hoc nunc aliud arripentibus agitantur, ut quemadmodum Augustinus dixit: *Dum in his est cogitatio, intelligentiâ ea se cernere arbitramur.* Nam hanc esse falsarum omnium sententiarum ori-

Lib. 6. de
Musica. 11.

ginem, idem Augustinus præclare significavit, quando dixit: *Sequantur nonnulli phantasmatum sua tam præcipites, ut nulla sit alia materies omnium falsarum opinionum, quam hæere phantasias vel phantasmata pro cognitivis.*

Non ita Doctor ille solidissimus; sed ubi veritas eum in rebus magnis quoquo modo latet, suspensio pede ingreditur, disputando potius, quàm alterutrum resolvendo, ne notam temeritatis incurrat: *In multo pluribus quæritur potius, quid sentiendum sit, quàm definitum aliquid, fixumque sentimus: & ea cautio cum sollicitudinis plena sit, multo melior est tamen, quam temeritas affirmandi.* Ex qua cautionis observatæ norma certi in Augustinofumus, quod ubi aliquid tanquam verum, sive hæreticos refellendo, sive Catholicos instruendo incunctanter affirmat, de perspecta ei veritate, quamvis nobis fortè ignotâ, nec satis intellectâ, securi esse debeamus. *Rectè est autem, inquit, vaciter atque congruenter loqui, nihil audaciter refellendo, nihil temere affirmando, dum adhibendum est, verum falsumne sit, sive fidei, sive scientiæ Christianæ: quod autem doceri potest, vel verum ratione apertissimâ, vel Scripturarum auctoritate certissimâ, sine cunctatione asserendo.* Hoc enim apud Augustinum errare est, aliud pro alio putare: quod non solum contingit, quando approbantur falsa pro veris, vel improbantur vera pro falsis: sed etiam quando habentur incerta pro certis, vel certa pro incertis. Quo sanè malo nihil hoc tempore familiarius in scholis quibusdam dominatur, ubi certatim novam quisque suspitionem, si sectatores corrogaverit, tanquam certam veritatem, exploratamque defendit.

CAPVT XXIX.

Scopus auctoris mentem Augustini de naturæ humanæ statu, de gratia, de prædestinatione sincerè patefacere. Quid spectandum sit ijs qui aliud fortè senserint.

QUOD si fortassis me quoque in rebus istis magnis & multis, quas ex Augustino asserimus, aberrasse putet, fieri potuisse non diffiteor. Veruntamen ubicumque mihi non certis ex testimonijs Augustini liquet, quid de rebus obscuris ipse senserit, quantum Deo juvante potui, ab asserendi præcipitatione temperavi: ubi verò traditæ ab eo sententiæ certitudo perspicuis & consonantibus undique principijs ac documentis aperitur, nefas putavi, id quod eliquata veritas ipsius esse demonstrasset, non incunctanter tanquam ipsius, quamvis refragantibus Scholasticis universis, asserere. Hoc enim ipse me proximè citatis verbis docuit, & ita faciendum esse, ratio perspicua, & reverentia, quam debemus perspectæ veritati, consulta respondet.

A Nec verò mihi formidandum putavi, nec dicar plus quàm cæteros in rebus periculosis velle sapere. Sententiam enim non tam attuli meam, quam speculando commentus sim; sed id, quod Augustinus de gravissimis rebus, ac discipuli ejus, vel ipsa subinde vetus Ecclesia sensit ac docuit, fideliter indagavi, sincerè patefeci, & eorum sententiam esse constanter asserui. Rationes adjeci, quibus illa ipsa sua seasa vel in scriptis suis fulserint, vel fulcire voluisse videbantur. Denique quæ diversis in locis simpliciter de rebus jam contraversis asseruerant, ad principia unde fluunt revocavi, ut totius doctrinæ quam tradiderunt, firmitas, vel infirmitas uni obtutui lectoris obijceretur. In quo si fortè hallucinatus sum, Augustini existimando, quod ipse fortè diligentius excussus improba veris, quàm venialis

CIROS